

Schippers van weleer

Door Corine Nijenhuis

Arend ten Wolde

1924-2015
Schipper 1952-1963
Arkla, tjalk, 1910, 87 ton

Als water als geboorteplaats geregistreerd kon worden, had er Zuiderzee in Arend ten Wolde's paspoort gestaan. Moeder Lamberta beviel aan boord van haar derde kind, niet ver van Enkhuizen. Vader Gerlof gaf zijn zoon aan bij het gemeentehuis van de vissersstad en dat was dat: na enkele dagen hesen ze het zeil en vertrokken.

Naar de Waddeneilanden, want daar wachtte de schelpenzuiger. Die lag aan de buitenzijde, op de Noordzee. Hun klipper was daar onverzekerd, maar de ladingswaarde woog op tegen het risico. Ze laadden zo rap mogelijk - er stond een 'laairoef' op de den waardoor het ruim grotendeels dicht bleef - om direct daarna weg te zeilen naar de Waddenzee. Pas daar pompten ze het zeewater weg. Arend voer met zijn ouders en oudste broer Kobus, zijn zusters dienden aan de wal. Vader Gerlof beloofde hem de klipper, want Kobus had astma en zou nooit zelfstandig varen. Arend genoot van de peeeëntijd in Groningen, van de reizen naar Duitsland. Hij kreeg ligplaatsonderwijs en poetste één keer per week de ko-

peren roetjes in de roef, waarachter zijn moeders planten stonden.

Friese maatkast

Toen Arend Klazina ontmoette, dacht zijn vader nog niet aan stoppen. Gerlof zou tot in de jaren '60 doorvaren. Lamberta achter het stuurrad, Kobus bij de motor, hijzelf paraderend op het dek, trots als een pauw. Dus moest Arend een ander schip zoeken. Hij reageerde op een advertentie, voor een Friese maatkast werd een zetschipper gezocht. De eigenaar bleek een broer van zijn moeder. Arend werkte een jaar voor zijn oom die als knecht meevoer. Die had het goed geregeld: elk weekend ging hij naar zijn vrouw aan de wal.

Eenmaal getrouwd, voeren Arend en Klazina een klipper tot ze 'heel wat geld in de kast hadden' en op zoek konden naar een eigen schip. Het werd een tjalk. Prachtig onderhouden met een flink ruim, ze voeren veel hout vanuit de Amsterdamse houthavens. Arend was vindingrijk. Hij liet een stalen klaphut op de tjalk bouwen. Tijdens de bietencampagne was hij de enige die onder de Amsterdamse bruggen door kon, én die bij Halfweg. Het leverde regelmatig een goedbetaalde ligdag bij de fabriek op. Dat Klazina bij regen haar aanrecht drijfmat zag worden, namen ze op de koop toe.

Inventief

Arend was vooruitstrevend en inventief. En nooit te beroerd de

handen te gebruiken. Toen de tjalk ingevroren lag, werkte hij als sneeuwruimer en prikte ijs om de IJ-pont in de vaart te houden. Maar uiteindelijk koos hij voor een baan als sluiswachter. De timing van de advertentie was perfect: hij moest een groter schip en zijn zoons moesten spoedig naar het internaat. Beiden wilde hij niet. Dus solliciteerde Arend bij de Oranjesluizen en bedong dat zijn tjalk er mocht liggen. Mét walstroom van 220 volt. In de vakanties voer hij soms beursreisjes en in vrije tijd ventte hij olie met een tankertje in de havens. Alles naar wens tot die ongeluksdag. De openstaande sluisdeur moest dicht. Met z'n drieën draaiden de sluiswachters de slinger. Steeds zwaarder werd het, tot ze het niet meer hielden en de slin-

ger van de pal schoot. Recht op het hoofd van Arend. Hij lag voor dood op de sluismuur. Arend overleefde. Al moest hij alles opnieuw leren: eten, praten, lopen. Maar zijn wil, zijn vrouw én zijn collega's hielden hem weer aan het werk. Uiteindelijk promoveerde hij tot scheepvaartregelaar. Maar al was hij gelukkig aan de wal, in zijn hart bleef hij schipper. Want de wijze waarop hij zijn zoon het beroep afraadde, was doorzichtig overdreven. Hij hamerde op nadelen, zonder over de vreugde te vertellen. Tot hij oud was. Toen sprak hij vol liefde over zijn varend verleden.

Kent u iemand die beslist niet in deze serie mag ontbreken? Neem dan contact op met de redactie, of mail naar corine.nijenhuis@planet.nl

Schrijfster en beeldend kunstenaar Corine Nijenhuis schreef onder meer de non-fictie roman 'Een vrouw van staal', waarin zij niet alleen de geschiedenis van haar eigen varende woonschip, maar ook die van de Nederlandse binnenvaart van 1901 tot nu vastlegde. Ontmoetingen met oud-schippers tijdens lezingen naar aanleiding van dit boek, leverden een serie nieuwe verhalen op, die tweewekelijks in Schuttevaer verschijnen.

www.corinenijenhuis.com

De tjalk Arkla te Schellingwoude, in de sloot naast het huis van Arend en Klazina, met inklapbare stalen stuurhut. (Foto familie Ten Wolde)